

Τα Φάρμακα στη Χριστιανική περίοδο (Μανώλης Μιτάκης, Φαρμακοποιός, Κοσμήτορας Πανελληνίου Ενώσεως Φαρμακοποιών)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=173057>]

Η φιλευσπλαχνία όμως στο όνομα της οποίας περιέθαλπαν τους ασθενείς, είχε ένα συγκεκριμένο όριο: Οι πρώτοι χριστιανοί αρνούνταν τόσο την ιατρική αρωγή όσο και την φαρμακευτική θεραπεία. Και τούτο διότι ο Ιησούς κατά το διάστημα της επίγειας παρουσίας Του δεν χρησιμοποίησε φάρμακα για την αντιμετώπιση των νοσούντων. Για παράδειγμα, το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο (5:25-34) συγκρίνει την αποτελεσματικότητα του Ιησού με τις αποτυχημένες προσπάθειες των ιατρών επί της αιμορροούσης γυναίκος την οποία προσπαθούσαν να θεραπεύσουν για 12 χρόνια. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με πολλούς Χριστιανούς φιλόσοφους της εποχής εκείνης, αφού το Φάρμακο βασίζεται στην γνώση υλικών ουσιών και η Ιατρική στην πιο εξελιγμένη της μορφή αποτελούσε εργασία των ειδωλολατρών Ελλήνων σοφών, θα έπρεπε να καταπολεμηθούν ως οι εκπρόσωποι του κακού. Έτσι, επιφανείς χριστιανοί, όπως ο Τατιανός που μαθήτευσε κοντά στον φιλόσοφο μάρτυρα Ιουστίνο (Β΄ αιώνας) κήρυττε ότι τα φάρμακα και τα δηλητήρια ήρθαν από την πονηρή ύλη. Ο Αρνόβιος εκ Σίκκης πρέσβευε ότι η αποδοχή ιατρικής βοήθειας σήμαινε αναγνώριση της ειδωλολατρίας. Ο επίσκοπος Κύριλλος τον Δ΄ αιώνα διέδιδε ότι οι χριστιανοί με ισχυρή πίστη έπρεπε να επιζητούν την θεραπεία της νόσου τους αποκλειστικά από τον Ιησού και όχι από τους ιατρούς. Αντίστοιχες νουθεσίες έκανε ο μοναχός της Γάζας Ησαΐας (Ε΄ αιώνας). Ακόμη και ο Αλεξανδρινός θεολόγος Ωριγένης, που υπερασπίστηκε σθεναρά την χρήση φαρμάκων και την ιατρική αρωγή, υποστήριξε στο έργο του κατά Κέλσου ότι, ενώ οι απλοί άνθρωποι μπορούν να λαμβάνουν φάρμακα, εκείνοι που αγωνίζονται για το ανώτατο επίπεδο ζωής θα πρέπει να αποφεύγουν την λήψη φαρμάκων, στρέφοντας την θεραπεία τους αποκλειστικά στην πίστη στον Θεό.

Αποτελεί άξιο μνείας, στο σημείο αυτό, το γεγονός ότι οι περισσότεροι από τους θεολόγους της πρωτοβυζαντινής περιόδου που έβαλλαν κατά της χρήσης φαρμάκων, περιέπεσαν εν τέλει σε θρησκευτικές αιρέσεις: Ο Τατιανός, για παράδειγμα, προσχώρησε σε μία γνωστική αίρεση, ενώ ο ηγούμενος Ησαΐας φαίνεται πως ήταν μονοφυσίτης. Οι περισσότεροι αυτοί συγγραφείς έκλειναν προς τον δυϊσμό. Η δυσπιστία τους προς την Ιατρική που βασιζόταν στην ανθρώπινη γνώση και τα υλικά φάρμακα ήταν φυσιολογικό επόμενο της καταδίκης του ορατού κόσμου. Ωστόσο, το γεγονός ότι με τις διδαχές τους απομάκρυναν τον κόσμο από την χρήση φαρμάκων έκανε επιτακτική την αντιμετώπιση του θέματος της λήψης ή μη φαρμάκων από τους χριστιανούς σε θεολογικό επίπεδο. Το δύσκολο αυτό έργο ανέλαβαν να το φέρουν εις πέρας οι τρεις Ιεράρχες.

Η μορφοποίηση της αποδοχής της Ορθοδοξίας στην χρήση φαρμάκων

Οι Πατέρες της εκκλησίας μας συνέταξαν τις θέσεις της Ορθοδοξίας για το φάρμακο, στηριζόμενοι κατ' αρχήν στις απόψεις του Ωριγένη. Η ελληνική τους παιδεία, οι ιατρικές τους σπουδές και το ανοιχτό τους μυαλό ώθησαν τις θέσεις της Ορθοδοξίας, κτίζοντας με κόπο έναν ισχυρό σύνδεσμο μεταξύ του χριστιανισμού και του κλασσικού Ελληνισμού, γεγονός που δίνει στην Ορθοδοξία εντονότατη εγκεφαλικότητα ως θρησκεία. Έτσι, η θετικότερη στάση της ορθοδοξίας απέναντι στο φάρμακο, όπως διαμορφώθηκε από τους πατέρες της εκκλησίας μας στηρίζεται.

1. Στις θέσεις του χριστιανισμού στο ότι η ζωή ανήκει στον Θεό και, κατά συνέπεια, απαγορεύεται η αφαίρεσή της.
2. Στις θέσεις του Μ. Βασιλείου ότι τα φαρμακευτικά φυτά (δηλητηριώδη) δεν μπορεί επ' ουδενί λόγω να αποτελούν ένα σφάλμα του Θεού μέσα σε ένα κόσμο που τα πάντα εν Σοφία εποίησεν.
3. Στις θέσεις του Μ. Βασιλείου ότι εφόσον η ζωή ανήκει στον Θεό, και είναι αμάρτημα να απολεστεί, η χρησιμοποίηση φαρμακευτικών φυτών -πού ο ίδιος έπλασε- για την διάσωση της ζωής του ανθρώπου αποτελεί πράξη ενάρετη.
4. Στις θέσεις του Μ. Βασιλείου ότι το γεγονός ότι ένας ικανός ιατρός μπορεί να χρησιμοποιήσει ολέθρια φυτά για την διάσωση μιας ανθρώπινης ζωής πιστοποιεί, σύμφωνα με το θεϊκό σχέδιο, ότι ακόμα και τα ολέθρια στοιχεία του ορατού κόσμου είναι επωφελή, όταν χρησιμοποιούνται από τους κατάλληλους, καλούς ανθρώπους. Για τον λόγο αυτόν, η θεραπευτική δύναμη ενός φαρμάκου όχι μόνο δεν απομακρύνει την ανθρώπινη πίστη από τον Θεό, αλλά τουναντίον βοηθάει τους χριστιανούς να αντιληφθούν την πανταχού παρούσα δύναμη του Θεού.
5. Στις θέσεις του Γρηγορίου Νύσσης για την σημασία της παρατήρησης που απαιτείται για την συσσώρευση εμπειρίας στην Ιατρική ούτως ώστε να περιοριστούν τα επιζήμια φάρμακα και να αυξηθούν τα επωφελή(!)
6. Στις θέσεις του Ιωάννου του Χρυσοστόμου περί της χρήσης της ιατρικής ως έμπρακτης απόδειξης της χριστιανικής φιλανθρωπίας και φιλευσπλαχνίας, που αποτελούν τις άμεσες και καίριες αποδείξεις του «αγαπάτε αλλήλους».

Οι θέσεις των Πατέρων της εκκλησίας μας και οι διδαχές τους, γρήγορα σχημάτισαν την μεγάλη εικόνα του Ιησού Χριστού ως Μέγα Ιατρού των ψυχών και των σωμάτων. Σύντομα η βυζαντινή εικονογραφία στην Ανατολή κατακλύσθηκε από αγιογραφίες με το συγκεκριμένο θέμα. Ταυτόχρονα, στο Ανατολικό Ρωμαϊκό Κράτος που, όπως είδαμε, κρατούσε παραδοσιακά ισχυρά θετική εικόνα για τους ιατρούς και την χρήση φαρμάκων, εμφανίστηκαν οι πρώτοι χριστιανοί ιατροί, αλλά και το πρώτο γνωστό στην ιστορία χριστιανικό δίδυμο ιατρού-φαρμακοποιού. Πρόκειται για τους αγίους Αναργύρους Κοσμά (ιατρό) και Δαμιανό (φαρμακοποιό), που θεωρούνται σήμερα προστάτες των φαρμακοποιών, και μαρτύρησαν εις το όνομα του Ιησού. Ο χριστιανισμός επιβίωσε ως ιδέα, διότι πολλοί αποφάσισαν ότι άξιζε να πεθάνουν γι' αυτήν.

[Συνεχίζεται]